

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.008.09.2016
P/16/099

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy
ul. Wały Jagiellońskie 12, 85-950 Bydgoszcz
T +48 52 567 58 00, F +48 52 567 58 60
lby@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/099 – Bezpieczeństwo i higiena nauczania w szkołach publicznych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontroler	Karol Sobieszczyk, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr LBY/16/2016 z dnia 18 kwietnia 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Gimnazjum im. Jana Pawła II w Mroczy (dalej: „Gimnazjum” lub „Szkoła”), ul. Sportowa 2, 89-115 Mrocza
Kierownik jednostki kontrolowanej	Danuta Radecka-Dubiel, Dyrektor Gimnazjum (dalej: „Dyrektor Szkoły”) (dowód: akta kontroli str. 2)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Szkoła w kontrolowanym okresie, tj. w roku szkolnym 2015/2016 (do czasu zakończenia kontroli²), nie zapewniła uczniom w pełni bezpiecznych i higienicznych warunków nauczania.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły nie w pełni zabezpieczonej przestrzeni klatki schodowej w budynku Szkoły, braku kompletnego ogrodzenia Szkoły, lokowania przedmiotów wymagających zwiększonej koncentracji na ostatnich lekcjach oraz prowadzenia dokumentacji powypadkowej.

Pozytywnie oceniono planowanie zajęć: rozpoczynały się one o stałej porze, a ich liczba była podobna w poszczególnych dniach tygodnia. Stosowano również naprzemienne rozmieszczanie zajęć z uwzględnieniem ich charakteru i stopnia trudności.

Uczniowie mieli możliwość korzystania z sal dydaktycznych, które były w dobrym stanie sanitarno-higienicznym i zawierały wyposażenie dostosowane do warunków ergonomii, biblioteki, świetlicy, gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Stosowano skuteczne zabezpieczenia dostępu uczniów do treści niepożądanych w internecie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja pracy uczniów

Opis stanu faktycznego

1.1. W Gimnazjum, według stanu na 1 września 2015 r.:

- liczba uczniów wynosiła ogółem 312, w tym spoza obwodu szkoły 6 (1,9%),

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Tj. do dnia 10 czerwca 2016 r.

- liczba oddziałów wynosiła 17,
- liczba uczniów w oddziale mieściła się w przedziałach odpowiednio dla klas I, II i III: 18-24, 15-24 i 14-24.

Według stanu na 22 marca 2016 r. liczba uczniów zmniejszyła się do 307, a ich liczba w klasach I, II i III mieściła się odpowiednio w przedziałach: 17-23, 14-24 i 14-25.

Dziewięcioosobowa klasa pierwsza (IF) i siedmioosobowa klasa IIF i IIIF³ stanowiły oddziały specjalne⁴.

(dowód: akta kontroli, str. 42-43, 66-69)

1.2. Stosownie do § 2 i 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁵ (dalej: „rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny”), Dyrektor zapewnia higieniczne warunki uczestnictwa w zajęciach, a plan zajęć dydaktyczno-wychowawczych powinien uwzględniać potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia.

Kontrola organizacji pracy uczniów pod kątem tworzenia rozkładów zajęć zgodnie z zasadami organizacji pracy umysłowej ucznia przeprowadzona w odniesieniu do planów lekcji wybranych 12 oddziałów wykazała m.in., że:

- we wszystkich przypadkach zajęcia rozpoczynały się o stałej porze (o godzinie 8.15),
- zajęcia w poszczególnych dniach tygodnia były równomiernie rozłożone, tj. różnica liczby godzin lekcyjnych w poszczególnych dniach tygodnia nie była większa niż jedna godzina. W trzech klasach wystąpiła różnica dwóch godzin lekcyjnych w jednym z dni tygodnia⁶,
- nie występowały dni, w których nastąpiła kumulacja przedmiotów wymagających zwiększonej koncentracji⁷ oraz dni, w których występują tylko przedmioty niewymagające zwiększonej koncentracji,
- w planach lekcji uwzględniono zasadę naprzemiennego rozmieszczania zajęć o różnym stopniu trudności i o różnym charakterze,
- w odniesieniu do trzech oddziałów nie stwierdzono przypadków lokowania przedmiotów wymagających zwiększonej koncentracji na ostatnich lekcjach.

(dowód: akta kontroli str. 70-75, 87)

Najkrótsza zaplanowana przerwa między zajęciami wynosiła pięć minut - po pierwszej, trzeciej, piątej i siódmej godzinie lekcyjnej, a najdłuższa (przerwa obiadowa) 15 minut - po czwartej lekcji. Pozostałe przerwy trwały 10 minut.

(dowód: akta kontroli str. 11, 76)

Ulokowanie zajęć wychowania fizycznego (dalej: „w-f”) na początku lub w środku dnia wystąpiło w dziewięciu z 12 badanych oddziałów, z czego po tych zajęciach:

- w trzech oddziałach (1/3 badanych) zawsze następowała co najmniej 10 minutowa przerwa;
- w sześciu oddziałach (2/3 badanych) wystąpiły przerwy pięciominutowe⁸.

³ Złożona z sześciu uczniów klasy III i jednego ucznia klasy II.

⁴ Utworzone na podstawie § 29, ust. 5 Statutu Gimnazjum.

⁵ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69, ze zm.

⁶ Klasy: 1c i 1e oraz 2c.

⁷ Matematyki, chemii i fizyki.

(dowód: akta kontroli str. 11, 71-76)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W dziewięciu spośród 12 badanych oddziałów stwierdzono przypadki ustalenia w planach lekcji po piątej godzinie lekcyjnej zajęć, w których dominowała praca statyczna i zwiększona koncentracja⁹.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że o ile matematyka to przedmiot wymagający zwiększonej koncentracji, to już fizyka i chemia (szczególnie na poziomie gimnazjum) są przedmiotami, na których powinno się wykonywać jak najwięcej doświadczeń, pomiarów i powinni robić to sami uczniowie. Poza tym wszędzie, gdzie to możliwe, należy ilustrować omawiane zagadnienia realnymi przykładami, w postaci np. filmu, pokazu, demonstracji. Stąd też zdaniem Dyrektora Szkoły nie ma przeciwwskazań, by zajęcia te odbywały się później niż na czwartej lekcji, tym bardziej, że w klasach drugich w drugim półroczu uczniowie zamiast jednej godziny mają po dwie lekcje tych przedmiotów i właśnie ta druga lekcja jest w planie w godzinach późniejszych. Według Dyrektora Szkoły dla klasy i nauczyciela jest to lepsze rozwiązanie, niż gdyby uczniowie mieli mieć dwie matematyki w jednym dniu. Ponadto, jak wyjaśniła Dyrektora Szkoły, powyższe spowodowane jest również koniecznością pogodzenia planów pracy nauczyciela uczącego w dwóch szkołach.

(dowód: akta kontroli str. 70-75, 87, 198-203)

W ocenie NIK ustalenie w planach lekcji po piątej godzinie lekcyjnej zajęć, w których dominowała praca statyczna i zwiększona koncentracja, świadczy o niepełnej realizacji wytycznych w zakresie zasady ochrony zdrowia i higieny pracy umysłowej. Dyrektorzy szkół są zobowiązani, zgodnie z przepisami, do zapewnienia uczniom warunków nauki m.in. poprzez ustalenie zgodnie z tymi zasadami tygodniowego rozkładu zajęć określającego organizację zajęć edukacyjnych¹⁰. Według inspekcji sanitarnej zajęcia o zwiększonej koncentracji powinny być lokowane na drugiej i trzeciej godzinie lekcyjnej, albowiem jest to najlepszy czas na przyswajanie przez dzieci wiadomości. Wraz z występującym zmęczeniem obniżają się możliwości percepcyjne uczniów i dlatego zajęcia, na których dominuje konieczność trwania w bezruchu, praca statyczna, długotrwała koncentracja uwagi, nie powinny występować jedno po drugim lub pod koniec dnia nauki, ze względu na zmęczenie uczniów i gorsze przyswajanie informacji.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na zaplanowanie najkrótszej przerwy między zajęciami w wymiarze pięciu minut, w tym również po zajęciach w-f. Jest to zbyt mało czasu dla młodzieży na spokojne przejście z klasy do klasy, zachowanie higieny osobistej, w szczególności po zajęciach wychowania fizycznego, załatwienie potrzeb fizjologicznych, skonsumowanie posiłku czy też krótki odpoczynek. Decyzja o wyznaczeniu przerw między lekcjami należała do Dyrektora, który zgodnie ze Statutem Gimnazjum mógł je ustalać w przedziale czasowym od 5 do 20 minut. Zdaniem NIK zasadne byłoby wprowadzenie przerw długości co najmniej 10 minut.

⁸ W klasie drugiej 2b: poniedziałek, wtorek, środa i czwartek; 2c: poniedziałek, wtorek i czwartek; 2d: poniedziałek, wtorek i czwartek; 2e: poniedziałek, wtorek i czwartek; 3c: środa oraz 3d: środa.

⁹ Według Państwowej Inspekcji Sanitarnej zajęcia wymagające zwiększonej koncentracji dla gimnazjów to matematyka, chemia i fizyka. Stwierdzono, iż przedmioty te po piątej godzinie lekcyjnej wystąpiły w planach lekcji dla klas: 1a – raz w tygodniu, 1b – raz w tygodniu, 1e – 3 razy w tygodniu; w klasach drugich: 2b, 2c, 2e – raz w tygodniu, 2d – 4 razy w tygodniu; w klasach trzecich: 3e – raz w tygodniu, 3f – 3 razy w tygodniu.

¹⁰ § 12 ust. 3 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624, ze zm.).

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że długość przerw między lekcjami związana jest z organizacją przywozów i odwozów uczniów. Gimnazjum jest jedyną tego szczebla placówką w Gminie, ma w swoim obwodzie uczniów wszystkich szkół podstawowych, tj. dwóch publicznych (Mrocza, Witosław) i jednej niepublicznej (Kosowo). Wydłużenie przerw w Gimnazjum – zdaniem Dyrektora Szkoły – spowodowałoby konieczność rozpoczynania zajęć lekcyjnych SP Witosław o godzinie 7³⁰. Jednocześnie Dyrektora Szkoły zadeklarowała, że gdy pojawi się możliwość zmiany organizacji dowozu przerwy zostaną wydłużone.

(dowód: akta kontroli str. 11, 71-76, 198-203)

Ocena cząstkowa

NIK pozytywnie ocenia równomierne obciążenie uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia, jak również rozpoczynanie zajęć przez wszystkie oddziały o stałej porze. Zastrzeżenia Izby wzbudziło lokowanie po piątej godzinie lekcyjnej przedmiotów, w których dominowała długotrwała praca statyczna i zwiększona koncentracja.

2. Zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu uczniów w szkole

Opis stanu faktycznego

W Statucie Gimnazjum określono zasady obowiązujące w zakresie bezpieczeństwa uczniów. Ze statutu wynikało m.in., że za bezpieczeństwo uczniów na terenie Szkoły odpowiadali wszyscy pracownicy pedagogiczni i niepedagogiczni. Dodatkowo w Szkole funkcjonował koordynator ds. bezpieczeństwa, którego głównym zadaniem była integracja działań wszystkich podmiotów szkolnych oraz współpraca ze środowiskiem w zakresie bezpieczeństwa.

(dowód: akta kontroli, str. 21-22)

2.1. Szkoła zapewniła uczniom możliwość korzystania z biblioteki¹¹, zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹² (dalej: „ustawa o systemie oświaty”). Dni i godziny jej otwarcia zapewniały faktyczną możliwość korzystania z niej przez uczniów.

(dowód: akta kontroli, str. 14, 71-75, 78, 134, 144)

Szkoła posiadała świetlicę, z której korzystać mogło do 25 uczniów jednocześnie od poniedziałku do piątku w godzinach od 9⁰⁰ lub 10⁰⁰ do 15¹⁵ lub 15³⁰. W ramach zajęć świetlicowych zapewniono uczniom możliwość korzystania we wtorki i piątki z zajęć sportowych w godzinach od 16⁰⁰ do 17³⁰ oraz z zajęć muzycznych w poniedziałek od 14³⁰ do 15³⁰, środę od 15³⁰ do 16³⁰ i czwartek od 14³⁰ do 16³⁰.

Powierzchnia świetlicy wynosiła ok. 49 m². Wyposażona była m.in. w stoliki i krzesła, telewizor, gry, wieszaki na wierzchnią odzież oraz umywalkę z ciepłą i zimną wodą wraz ze środkami higienicznymi.

Czas pracy świetlicy dostosowany był głównie do czasu oczekiwania uczniów na odjazd ze Szkoły, co było zgodne z § 36 ust. 1 Statutu Gimnazjum i z art. 67 ust. 1 pkt. 3 w zw. z ust. 6 ustawy o systemie oświaty. Nie zapewniało to korzystania z niej przed rozpoczęciem lekcji, pomimo że część uczniów dojeżdżała do Szkoły ponad pół godziny przed rozpoczęciem lekcji. W tym czasie uczniowie mieli jednakże możliwość korzystania z biblioteki. Według wyjaśnień Dyrektora Szkoły wynikało to z zamierzonej organizacji właściwego zagospodarowania czasu przed lekcjami uczniom przyjeżdżającym do Szkoły o godz. 7³⁰. Uczniowie ci oczekując na

¹¹ poniedziałek 7¹⁵-15²⁰, wtorek 7⁵⁵-10⁰⁰, 10⁴⁵-15²⁵, środa 7¹⁵-15²⁰, czwartek 7¹⁵-10⁴⁵, 11⁴⁰-15²⁰, piątek 7¹⁵-9⁴⁵, 10⁰⁰-12³⁵, 12⁴⁰-15²⁰.

¹² Dz. U. z 2015 r. poz. 2156, ze zm.

rozpoczęcie zajęć mogli skorzystać z podręczników, lektur oraz czasopism przedmiotowych.

(dowód: akta kontroli, str. 14, 71-83, 132, 136, 144, 198-203)

Uczniom zapewniono możliwość korzystania z zespołu urządzeń sportowych i rekreacyjnych należących do Szkoły, jak i niebędących jej własnością, położonych w bliskim sąsiedztwie. W związku z powyższym spełniono wymagania art. 67 ust. 1 pkt. 5 ustawy o systemie oświaty. Na terenie Gimnazjum znajdowała się jedna pełnowymiarowa sala gimnastyczna przystosowana do gry w piłkę siatkową, ręczną i koszykową oraz pomieszczenie o pow. ok. 206 m² na poddaszu ze sprzętem specjalistycznym (do ćwiczeń siłowych). Znajdujące się w sali gimnastycznej urządzenia (bramki, kosze, drabinki) były trwale zamontowane. W obu salach znajdowały się regulaminy korzystania z nich i ich wyposażenia. Szkoła nie posiadała boiska sportowego, jednak umożliwiono uczniom korzystanie z przyległych boisk z bieżnią typu „Orlik” należących do Szkoły Podstawowej w Mroczy oraz pobliskiego (oddalonego o ok. 150 m) boiska Stadionu Miejskiego. Dyrektor Szkoły poinformowała, że sposób korzystania z boisk uregulowano ustnie z zarządcami obiektów¹³, jak również z organem prowadzącym. Ponieważ jednym z głównych kryteriów określających możliwości korzystania z wymienionych boisk są warunki atmosferyczne oraz bieżące potrzeby środowiskowe, zainteresowane strony uzgadniają rozwiązanie w przedmiotowej sprawie w sposób doraźny. W przypadku boisk „Orlika” szkoły współpracują ze sobą na etapie przygotowania organizacji pracy na dany rok szkolny.

(dowód: akta kontroli, str. 37, 140-141, 145, 147-148, 219-222)

2.2. Teren i budynek Szkoły spełniały wymogi wynikające z rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w poniższym zakresie:

- teren posiadał właściwe oświetlenie, równą nawierzchnię dróg i przejść oraz zabezpieczone otwory kanalizacyjne;
- pomieszczenia, do których był wzbroniony dostęp osobom nieuprawnionym, były odpowiednio oznakowane i zabezpieczone przed swobodnym do nich dostępem;
- schody w budynku wyposażone były w balustrady zabezpieczone przed ewentualnym zsuwaniem się po nich;
- plan ewakuacji Szkoły umieszczony był w widocznym miejscu, w sposób zapewniający łatwy do niego dostęp, a drogi ewakuacyjne oznaczono w sposób wyraźny i trwałe.

(dowód: akta kontroli, str. 87-90, 142-159)

2.3. W pomieszczeniach sanitarno-higienicznych Szkoły zapewniono ciepłą i zimną bieżącą wodę oraz środki higieny osobistej. W ciepłą i zimną wodę wraz ze środkami higienicznymi wyposażone były również m.in. sale lekcyjne i pracownie (siedem spośród 19).

(dowód: akta kontroli, str. 87-90, 142-159)

2.4. Sprzęty, z których korzystali uczniowie (219 stanowisk, tj. 100% z 12 badanych oddziałów), dostosowane były do wymogów ergonomii, a wyposażenie¹⁴ posiadało obowiązujące certyfikaty i atesty¹⁵.

¹³ W przypadku boiska „Orlik” z dyrektorem Szkoły Podstawowej, natomiast w przypadku Stadionu Miejskiego z dyrektorem Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Rekreacji w Mroczy.

¹⁴ Nabyte w okresie od 1 września 2015 r. do dnia kontroli – 27 kwietnia 2016 r.

¹⁵ Wyniki kontroli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Nakle nad Notecią (dalej „PPIS”), przeprowadzone na zlecenie NIK.

(dowód: akta kontroli, str. 84-103)

2.5. Powierzchnie sal lekcyjnych (w tym pracowni) wynosiły od 20 do 93 m². Średnio na jednego ucznia przypadało od 1,6 do 3,3 m² powierzchni sali lekcyjnej, natomiast wg faktycznej liczby uczniów korzystających z tych pomieszczeń od 2,0 do 6,7 m².

(dowód: akta kontroli, str. 137-150, 173)

2.6. Szkoła nie posiadała własnej stołówki, jednak zapewniała dożywianie 17 uczniom¹⁶ w formie cateringu, w jadalni Szkoły Podstawowej w Mroczy.

(dowód: akta kontroli, str. 85-90, 142-159)

2.7. Kontrola bezpieczeństwa i stanu higieniczno-sanitarnego Szkoły przeprowadzona przez PPIS na zlecenie NIK wykazała m.in., że otoczenie oraz wszystkie skontrolowane pomieszczenia utrzymane były w czystości i porządku, a także że było w nich właściwe oświetlenie i wentylacja.

(dowód: akta kontroli, str. 85-90)

2.8. W Gimnazjum nie było szatni, jednak uczniowie w każdej klasie mogli korzystać z wieszaków na odzież wierzchnią. Brak szatni utrudniał zmianę obuwia, gdyż nie przewidziano miejsca do jego przechowywania.

Z wyjaśnień Dyrektor Szkoły wynikało, że ogólnodostępnej szatni nie przewidziano w projekcie Szkoły, w związku z powyższym brak jest fizycznego miejsca na jej organizację, a stosowane w Szkole rozwiązanie swobodnego dostępu uczniów do odzieży wierzchniej na wieszakach w salach lekcyjnych stwarza możliwość sprawnego wychodzenia na teren boiska w czasie przerw i optymalnego wykorzystania czasu przebywania na świeżym powietrzu. Dodatkowo, ponieważ uczniowie nie zmieniają obuwia w szkole, czynności porządkowe wykonywane przez pracowników obsługi są tak zorganizowane, by zapewnić ciągłą czystość na korytarzach i klatkach schodowych.

(dowód: akta kontroli, str. 140-159, 198-203)

2.9. Szkoła zapewniała możliwość pozostawienia w budynku części podręczników i przyborów szkolnych, zgodnie z § 4a rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. W każdej klasie udostępniono zamkniętą szafę, z której mogli korzystać wszyscy uczniowie. W szafach przechowywano książki należące do uczniów lub Szkoły, będące w ich użytkowaniu¹⁷.

(dowód: akta kontroli, str. 142-159, 198-203)

2.10. Poprzez stworzenie uczniom możliwości pozostawiania w Szkole wybranych podręczników i przyborów, a także poprzez edukację prozdrowotną dotyczącą wad postawy Szkoła podejmowała działania na rzecz „lekkich tornistrów”.

Kontrola 12 oddziałów (klas) przeprowadzona przez PPIS wykazała, że tylko w jednym (0,5%) spośród 199 badanych przypadków ciężar tornistra ucznia przekraczał 15% jego wagi. W 198 przypadkach mieścił się w tej normie, natomiast w 162 przekraczał tzw. 10% niską normę.

(dowód: akta kontroli, str. 85-90, 104-127, 204-205)

2.11. Szkoła zapewniła uczniom dostęp do internetu na 24 stanowiskach komputerowych w pracowniach komputerowych, w czasie prowadzonych tam zajęć edukacyjnych. Ponadto do dyspozycji uczniów przeznaczono dwa komputery w bibliotece, jednak oględziny wykazały, iż były one niesprawne. Dyrektor Szkoły

¹⁶ Posiłki dofinansowane z MGOPS w Mroczy.

¹⁷ Podręczniki dla pierwszych klas zakupione z programu rządowego.

wyjaśniła, że komputery te były wyeksploatowane (11-letnie) i dlatego uległy uszkodzeniom. Do końca 2017 r. planowany jest zakup nowych zestawów. Szkoła nie zapewniała możliwości korzystania z bezprzewodowego dostępu do internetu (Wi-Fi). Dostęp do treści niepożądanych zabezpieczony był skutecznie na wszystkich badanych 24 sprawnych stanowiskach komputerowych. Zapewniono to poprzez zainstalowanie w nich oprogramowania filtrującego „Cenzor” i „Beniamin”.

(dowód: akta kontroli, str. 142-164, 204-205)

2.12. Szkoła, stosownie do art. 67 ust. 1 pkt. 4 ustawy o systemie oświaty, zapewniła uczniom możliwość korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Uczniowie mieli możliwość skorzystania z usług pielęgniarskich od poniedziałku do piątku¹⁸, za wyjątkiem wtorku.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że organizacja pracy Pielęgniarki Środowiska Nauczania i Wychowania nie leży w gestii Szkoły. W sytuacjach braku obecności pielęgniarki szkolnej potrzeby związane z pomocą przedmedyczną są monitorowane i zgłaszane telefonicznie, a pomoc udzielana jest interwencyjnie.

(dowód: akta kontroli, str. 89, 131, 140, 144-145)

W apteczki wyposażone były: sekretariat, pokój nauczycieli, pokój zaplecza w-f, świetlica, pracownia chemiczna i fizyczna, a ponadto gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Wyposażenie wszystkich apteczek było kompletne i posiadało aktualne terminy ważności.

(dowód: akta kontroli, str. 142-150)

W Szkole 40 spośród 42 nauczycieli, w tym wszyscy nauczyciele w-f i prowadzący lekcje z chemii i fizyki, przeszkolonych było w zakresie udzielania pierwszej pomocy, stosownie do § 21 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

(dowód: akta kontroli, str. 174-177)

2.13. Szkoła posiadała opracowaną w dniu 3 marca 2016 r. szczegółową „Procedurę postępowania w sytuacji zaistnienia wypadku ucznia”.

W badanym okresie odnotowano w Szkole trzy wypadki uczniów. Dotyczyły one urazów podczas obowiązkowych i pozalekcyjnych zajęć wychowania fizycznego. Wszystkim poszkodowanym zapewniono opiekę, w szczególności poprzez udzielenie pierwszej pomocy (we wszystkich przypadkach skierowano poszkodowanych do pobliskich szpitali w Nakle nad Notecią i Więcborku). W jednym przypadku pomoc została udzielona również przez pielęgniarkę szkolną. Prawidłowo prowadzono rejestr wypadków, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny; w każdym przypadku sporządzono protokół powypadkowy na wzorze określonym załącznikiem nr 1 do ww. rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli, str. 44-64, 178-181)

2.14. Zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, Dyrektor Szkoły raz w roku dokonywała kontroli zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów Szkoły. W jednym z protokołów z kontroli przeprowadzonych przez Dyrektora Szkoły¹⁹ z dnia 26 sierpnia 2015 r. wskazano trzy zalecenia: (1) uzupełnienie oznakowania bhp, (2) zainstalowanie tablicy zakazu parkowania, (3) realizację zaleceń z poprzedniego roku w ramach

¹⁸ W poniedziałek: 12⁰⁰-15⁰⁰, środa: 11⁰⁰-13⁰⁰, czwartek: 9¹⁵-11³⁰, piątek: 10⁰⁰-12³⁰.

¹⁹ Przekazanym w dniu 10 września 2016 r. Burmistrzowi Mroczy.

posiadanych środków i w porozumieniu z organem prowadzącym w odniesieniu do ogrodzenia posesji.

Dwa z nich zrealizowano, co potwierdziły oględziny NIK, natomiast w sprawie ogrodzenia posesji trwały rozmowy z organem prowadzącym.

(dowód: akta kontroli, str. 182-186, 212-213)

2.15. W badanym okresie w Szkole nie były przeprowadzane kontrole zewnętrzne w zakresie zapewnienia w szkole bezpieczeństwa i higieny. Ostatnia kontrola w tym zakresie przeprowadzona przez PPIS w 2014 r. nie wykazała nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli, str. 192-197)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Teren Gimnazjum nie był w całości ogrodzony, co było niezgodne z § 7 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Ogrodzenia nie było od strony ul. Sportowej (od wejścia głównego do Szkoły), a także od strony terenu graniczącego ze Szkołą Podstawową. Ponadto istniejące częściowe ogrodzenie od strony południowej (w sąsiedztwie Policji) było wyeksploatowane i nieestetyczne, a dodatkowo zabezpieczono od tej strony przejście obok sali gimnastycznej do ul. Sportowej prowizorycznym (nieestetycznym) drewnianym płotem.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że ogrodzenie Gimnazjum od strony ulicy Sportowej (pieszojezdni) nie zostało uwzględnione w projekcie budowlanym i zagospodarowania terenu. Przedstawiane sugestie i prośby o wykonanie ogrodzenia do organu prowadzącego spotykały się z argumentem, iż to wejście wykorzystywane jest głównie w celu przejścia zorganizowanych grup uczniów pod opieką nauczycieli na stadion miejski i nie wymaga dodatkowego zabezpieczenia. Główna komunikacja uczniów w zakresie przerw międzylekcyjnych, jak również przywozów i odwozów, odbywała się wyjściami na teren ogrodzony od strony ul. 30-Lecia LWP. Na obszarze tym znajdował się również wspólny plac apelowy dla gimnazjalistów i uczniów szkoły podstawowej.

Ponadto wyjaśniła, że obecnie trwają rozmowy z organem prowadzącym mające na celu sfinalizowanie ogrodzenia od strony ulicy Sportowej w prognozowanym terminie do końca 2017 roku. Z uwagi na planowane zmiany zagospodarowania działki nr 407/1, gdzie inwestorem zadania będzie Komenda Wojewódzka Policji w Bydgoszczy, nie zostały podjęte prace przy ogrodzeniu tego terenu w celu wyeliminowanie nieestetycznych elementów.

(dowód: akta kontroli, str. 142-159, 165-170, 198-203)

2. Na klatce schodowej od wejścia głównego, zarazem od wejścia od strony południowej do budynku pomiędzy balustradami a windą na parterze i pierwszym piętrze znajdowała się niezabezpieczona wolna przestrzeń, co było niezgodne z § 16 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, który stanowił, że otwartą przestrzeń pomiędzy biegami schodów zabezpiecza się siatką lub w inny skuteczny sposób.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że klatka schodowa od wejścia głównego i wejścia od strony południowej budynku została zabezpieczona przez zamontowanie na ostatniej kondygnacji paneli ochronnych do wysokości 202 cm, jednak nie zabezpieczono przestrzeni na niższych kondygnacjach.

(dowód: akta kontroli, str. 142-159, 198-203)

3. Przy prowadzeniu dokumentacji powypadkowej nie przestrzegano wymogów wynikających z § 44-46 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, tj. brak było dokumentów potwierdzających: (1) pouczenie poszkodowanego lub reprezentujące go osoby o przysługujących im prawach w toku postępowania powypadkowego, (2) zaznajomienie się z treścią protokołu powypadkowego poszkodowanego pełnoletniego lub rodziców (opiekunów) poszkodowanego małoletniego, (3) doręczenie osobom uprawnionym do zaznajomienia się z materiałami postępowania powypadkowego.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że rodzice nie byli zainteresowani odbiorem protokołów powypadkowych, natomiast poinformowani byli telefonicznie o tym, że dokumenty te są do ich dyspozycji w sekretariacie Szkoły. Ponadto protokoły te nie były wymagane przez firmy ubezpieczeniowe, a rodzice traktowali obowiązki z tym związane jako przejaw zbędnej biurokracji.

(dowód: akta kontroli, str. 178-181, 206-207, 210-212)

4. Z ustaleń PPIS wynikało, że w pomieszczeniu zaplecza sali gimnastycznej istniały zacieki i spękania na ścianach i suficie, co było niezgodne z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane²⁰, a który stanowił m.in., że obiekt budowlany należy utrzymywać w należyтым stanie technicznym i estetycznym.

(dowód: akta kontroli, str. 84-90)

Ocena częściowa

Szkoła nie zapewniła uczniom w pełni bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu. Zastrzeżenia NIK dotyczą w szczególności braku ogrodzenia od ul. Sportowej, nieestetycznego i wyeksploatowanego ogrodzenia od strony południowej (w sąsiedztwie Policji), niepełnego zabezpieczenia jednej klatki schodowej oraz nierzetelnego prowadzenia dokumentacji powypadkowej.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²¹, wnosi o:

1. Opracowywanie planów lekcji w sposób możliwie najpełniej uwzględniający zasady higieny pracy umysłowej.
2. Dostosowanie warunków pobytu uczniów oraz stanu higieniczno-sanitarnego Szkoły do obowiązujących wymogów w zakresie ogrodzenia i zabezpieczenia wolnych przestrzeni na klatce schodowej.
3. Prawidłowe dokumentowanie działań związanych z postępowaniami powypadkowymi.
4. Realizację zaleceń wynikających z postępowania przeprowadzonego przez PPIS dotyczącego wyników kontroli przeprowadzonej na zlecenie NIK.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

²⁰ Dz. U. z 2016 r. poz. 290

²¹ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 ze zm.

pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, dnia czerwca 2016 r.

Kontroler
Karol Sobieszczyk
Gł. specjalista k.p.

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy

Dyrektor
Barbara Antkiewicz

.....
podpis